

EKONOMIKA TURIZMA

2. EKONOMSKE ZAKONITOSTI NA TURISTIČNEM TRGU

TURISTIČNO POVPRAŠEVANJE

Tezi o razvoju turističnega povpraševanja

- Teza 1: TD VEČJE od TS
- TS se prilagaja povpraševanju

- Teza 2: TS VEČJE od TD
- TS ustvarja (novo, dodatno) povpraševanje

Opredelitev turističnega povpraševanja

- TD opredelimo kot količino turističnih dobrin, ki jih je turist pripravljen potrošiti pri določeni ravni cen.

Turistično povpraševanje merimo:

- količinsko
- vrednostno

Oblike turističnega povpraševanja

IDEALNO TD:

- Imajo turistične potrebe
- NIMAJO finančnih sredstev in/ali prostega časa

POTENCIALNO TD:

- imajo turistične potrebe, finančna sredstva in prosti čas.
- TS se prilagaja POTENCIALNEMU TD

REALNO TD:

- Merjenje: prihodi, nočitve...

Modeli TD

- **Prvi model poudarja dohodek:**
- Dohodek na strani TD določa ceno na strani TS, cena določa stroške, stroški pa določajo kakovost turistične ponudbe.

Drugi model poudarja kakovost:

- Zahtevana kakovost na strani TD določa stroške na strani TS, stroški pa določajo ceno ponudbe.

Turistično povpraševanje je funkcija:

- Turističnih potreb
- količine in kakovosti naravnih in kulturnih dobrin
- količine finančnih sredstev za turistično potrošnjo
- količine prostega časa za turistične namene
- cen in kakovosti turističnih storitev
- vpliva promocije
- varnostnih razmer
- subjektivnih dejavnikov...

Objektivni dejavniki TD

- So dani, na njih (kratkoročno) ne moremo vplivati.

- Kupna moč
- Prosti čas
- Demografske značilnosti:
- Cene turističnih storitev
- Lega turističnega kraja in objekta
- Dostopnost in prometna povezanost kraja in objekta
- Razpoložljivost in kakovost turistične ponudbe
- izbira (konkurenca) med ponudniki
- promocija in mediji
- Varnostne in politične razmere
- Predpisi...

Subjektivni dejavniki TD

- So odvisni od posameznika in jih lahko spremenimo.

Ključni dejavniki turističnega povpraševanja:

- Prosti čas
- Turistične potrebe
- Finančna sredstva
- cene turističnih storitev
- razpoložljivost in kakovost turistične ponudbe
- subjektivni dejavniki

Medsebojni vpliv dejavnikov TD

- **T. POTREBE - FINANČNA SREDSTVA**
- Ob povečanju dohodka se pojavijo nove, (tudi turistične) potrebe
- Ko se pojavijo nove potrebe, se pojavi interes po dodatnem dohodku za zadovoljitev novih potreb.

FINANČNA SREDSTVA - PROSTI ČAS

- Ob povečanju prostega časa se pojavi interes po povečanju dohodka
- Ob večjem dohodku se pojavi interes po več prostem času

TURISTIČNE POTREBE - PROSTI ČAS

- Povečanje T. potreb zahteva podaljšanje prostega časa.
- Ob podaljšanju prostega časa se pojavijo nove (turistične) potrebe.

FINANČNA SREDSTVA - CENE T. DOBRIN

- Ob povečanju dohodka se pojavi želja po kakovostnejših in dražjih (turističnih) dobrinah.
- Dražje T. dobrine zahtevajo večja finančna sredstva

Značilnosti turističnega povpraševanja

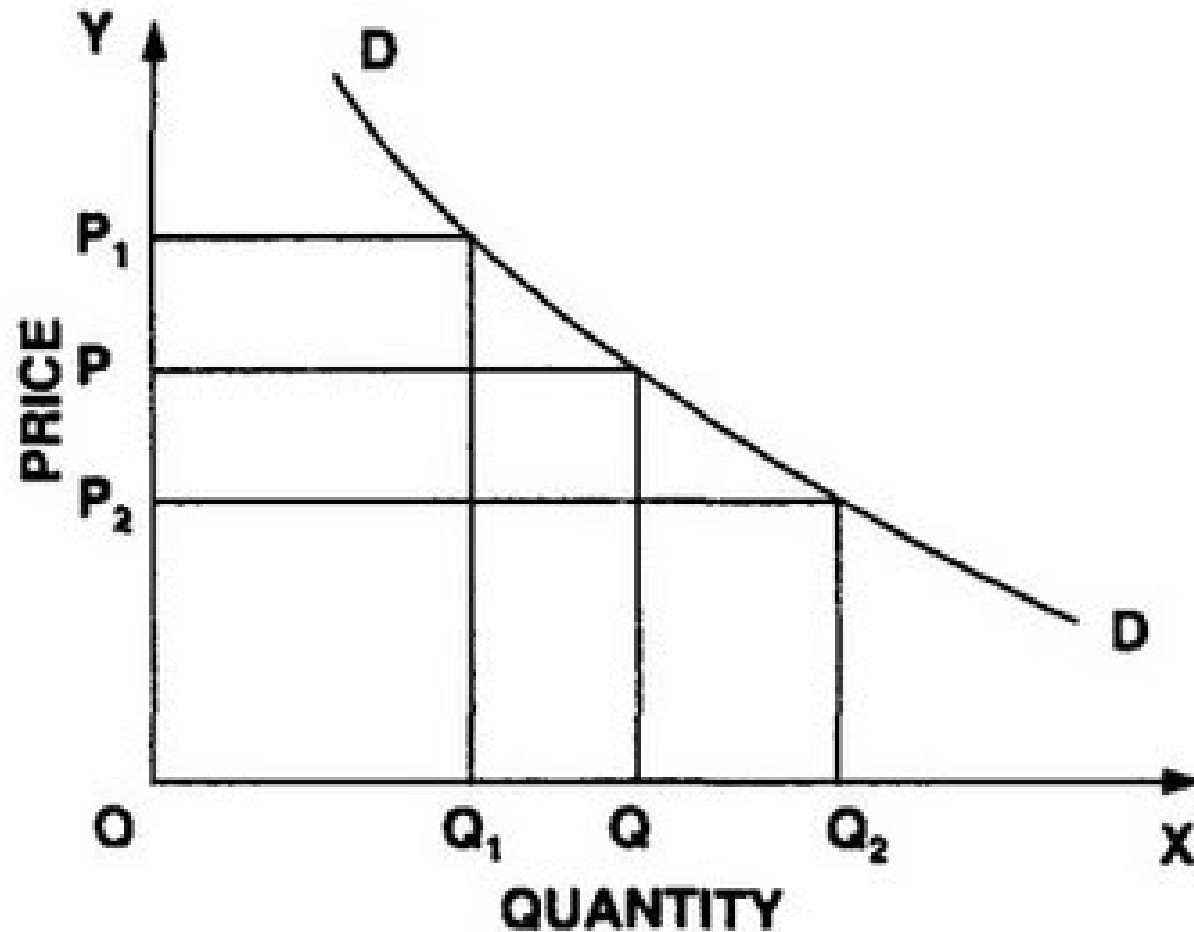
VELIK VPLIV:

- prostega časa
- subjektivnih dejavnikov
- SUBSTITUCIJE in časovnega odloga
- cene - ELASTIČNOST glede na ceno
- dohodek - ELASTIČNOST glede na dohodek

Zakon T. povpraševanja:

- cena proizvoda na trgu in količina se gibljeta v nasprotni smeri.
- ob znižanju cene turističnega proizvoda se praviloma poveča količina povpraševanja (in obratno).

Zakon T. povpraševanja:

2.3 (A) Extension/Contraction of Demand

ODVISNOST TURISTIČNEGA POVPRAŠEVANJA OD VIŠINE CEN TURISTIČNIH STORITEV

- CENOVNA ELASTIČNOST turističnega povpraševanja
- Koeficient cenovne elastičnosti turističnega povpraševanja E:

$$E = \% \text{ sprememba } Q / \% \text{ sprememba } PC$$

E je NEGATIVEN

Oblike cenovne elastičnosti turističnega povpraševanja

- VISOKA elastičnost:

kadar se TD v % poveča BOLJ kot se v %
zniža cena in obratno.

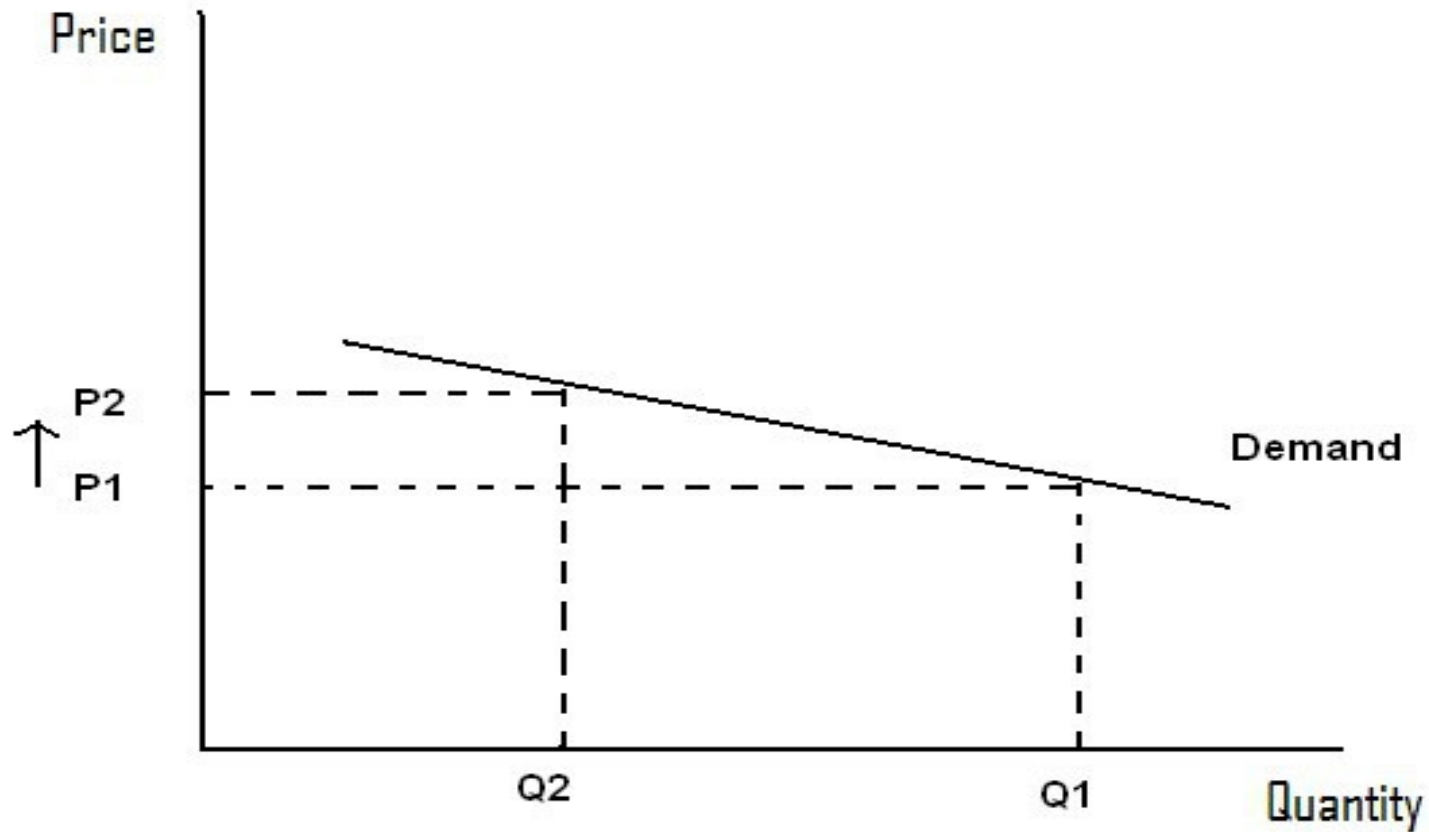
VISOKA stopnja elastičnosti velja za:

- Turiste z nižjimi dohodki
- Kadar imajo turisti imajo več časa za nadomestitev turistične potrošnje
- Najmanj nujne turistične dobrine
- luksuzne turistične dobrine
- Na razpolago SUBSTITUTI

za oblike turizma:

- week-end turizem
- izletniški turizem

- Krivulja povpraševanja je skoraj vodoravna

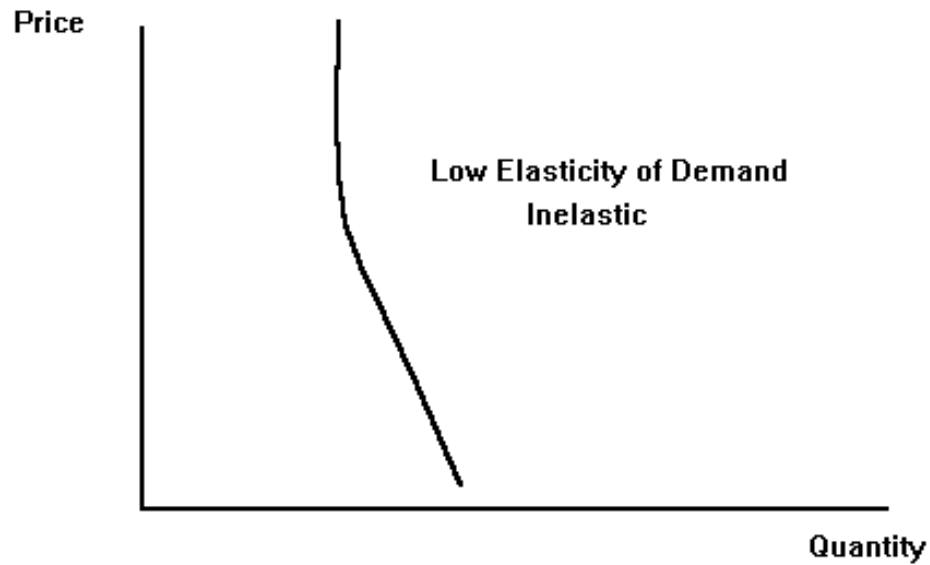
NIZKA elastičnost

- Kadar je % sprememba TD MANJŠA od % povečanja cene in obratno.

NIZKA stopnja elastičnosti velja za:

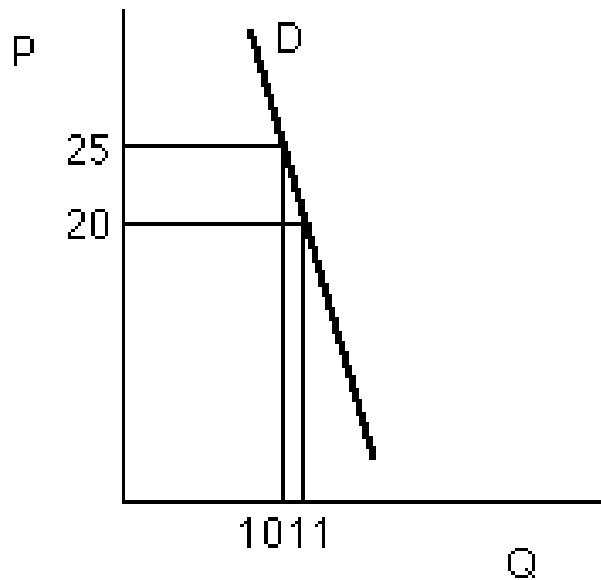
- ZDRAVSTVENI T.
- VERSKI T.
- POSLOVNI T.
- Obiski prijateljev in sorodnikov

- Krivulja povpraševanja poteka skoraj navpično.

Primerjava nizke (LEVO) in visoke (DESNO) elastičnosti

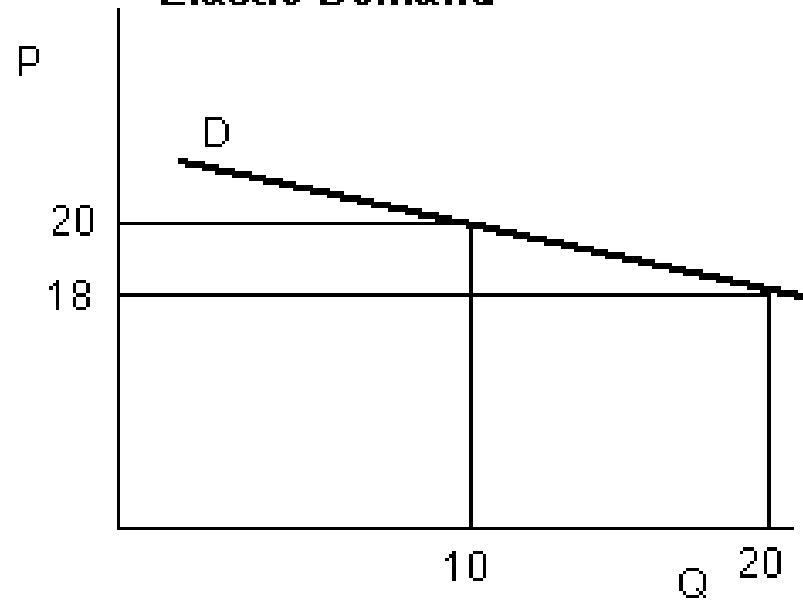
Inelastic Demand

$$\frac{\frac{1}{10 + 11 \div 2}}{\frac{5}{20 + 25 \div 2}}$$

= 0.45 **Inelastic**

Elastic Demand

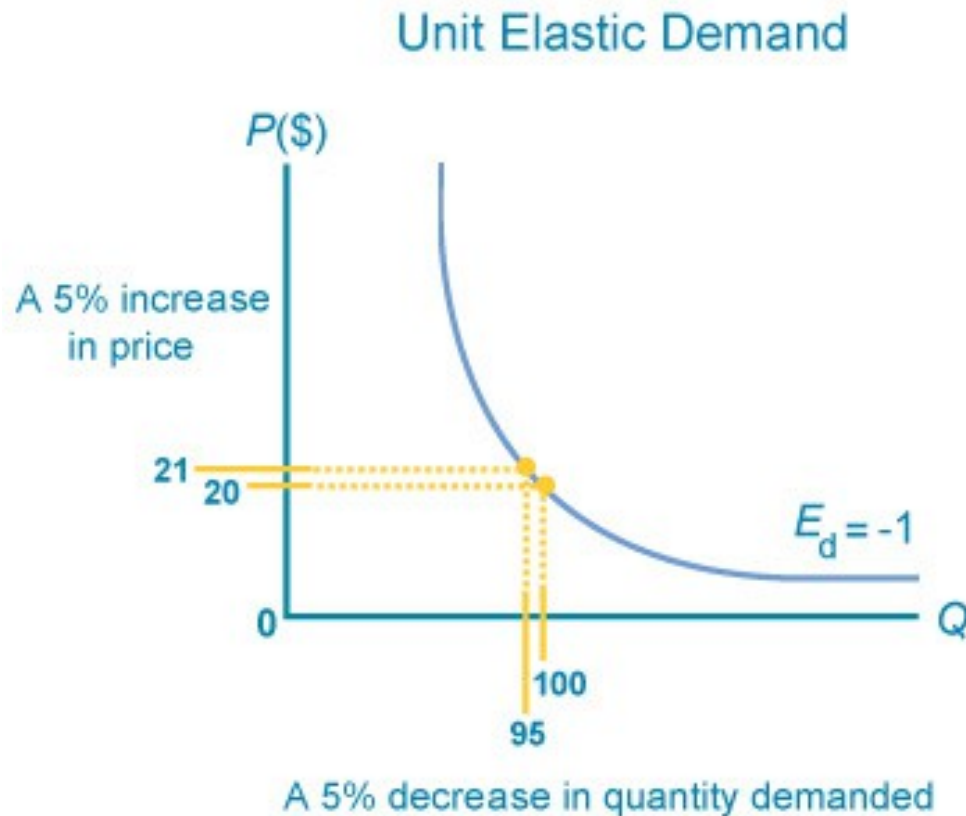

$$\frac{\frac{10}{10 + 20 \div 2}}{\frac{2}{18 + 20 \div 2}}$$

= 6.3 **Elastic**

ZMERNNA elastičnost

- Kadar se TD v % spremeni za PODOBEN % kot cena

Cenovna elastičnost turističnega povpraševanja:

- je manjša pri nujnih oblikah turizma, večja pa pri manj nujnih ter lažje nadomestljivih in odložljivih oblikah
- je manjša pri visokih cenah in majhni količini ter obratno
- je manjša pri turistih z visokimi dohodki in obratno
- je manjša v gospodarsko bolj razvitih državah in obratno

PRILAGAJANJE CEN NA PODLAGI CENOVNE ELASTIČNOSTI

- Velja namreč **tržna zakonitost**:
- cenovno močno elastično povpraševanje povzroči:
da se prihodek turističnemu ponudniku **poveča** takrat, ko **zniža** ceno in obratno

(za MANJ nujne oblike T)

- **PRIHODEK = PC * Q**

cenovno nizko elastično povpraševanje

- prihodek turističnemu ponudniku se poveča, ko **poviša** ceno turističnega proizvoda (in obratno)
- (za bolj nujne oblike T)

cenovno usklajeno elastično povpraševanje

- ne povzroči spremembe prihodka turističnemu ponudniku, če se cene turističnega proizvoda povišajo ali znižajo.

- dolgoročno se z gospodarskim razvojem cenovna elastičnost povpraševanja **zmanjšuje**.
- Razlog: naraščanje dohodka prebivalstva
- Razen v (aktualnih) kriznih razmerah

KRIŽNA ELASTIČNOST TURISTIČNEGA POVPRAŠEVANJA

- IZHODIŠČE:
- Na povpraševanje po določenem TP vplivajo tudi cene substitutov in komplementarnih proizvodov.

KRIŽNA elastičnost turističnega povpraševanja:

- pove, kako se spremeni turistično povpraševanje po turističnem proizvodu A zaradi spremembe cene proizvoda B.

koeficient križne elastičnosti povpraševanja:

$$E = \frac{\% \text{ sprememba } Q_A}{\% \text{ sprememba } P_C B}$$

komplementarna proizvoda (se dopolnjujeta)

- Koeficient križne elastičnosti je negativen.
- Znižanje letalskih vozovnic (praviloma) poveča povpraševanje po turističnih nastanitvah v destinaciji in obratno.

Substituta (nadomestka):

- Koeficient križne elastičnosti je pozitiven
- povečanja cene potovanja v Firenze poveča povpraševanje po potovanjih v enakovredno destinacijo (Benetke) in obratno.

ODVISNOST TURISTIČNEGA POVPRAŠEVANJA OD VIŠINE DOHODKA

- Glavni viri financiranja turistične potrošnje:
- del osebnega dohodka, ki ostane na razpolago po zadovoljitvi nujnih potreb
- prihranki
- posojila
- regres

DOHODKOVNA ELASTIČNOST POVPRAŠEVANJA

- Izraža intenzivnost spremembe povpraševanja nasproti spremembi dohodka

Koeficient dohodkovne elastičnosti turističnega povpraševanja:

- Odvisnost med turističnim povpraševanjem in dohodkom:

ISTOSMERNNA

$E = \% \text{ sprememba } Q / \% \text{ sprememba dohodka}$

Oblike dohodkovne elastičnosti turističnega povpraševanja

VISOKA dohodkovna elastičnost

TD v % spremeni MOČNEJE kot dohodek

- za turiste z nižjimi dohodki
- za izletniški in week-end turizem

NIZKA dohodkovna elastičnost

Sprememba TD v % MANJŠA od % spremembe dohodka.

- za turiste z višjimi dohodki ter za nujne oblike turizma (zdravstveni, poslovni, verski turizem).

Medsebojna odvisnost cenovne in dohodkovne elastičnosti povpraševanja

- Turisti z VISOKIMI dohodki:
- koeficient CENOVNE elastičnosti je NIZEK, ker povečanje cen ob visokem dohodku povzroči majhen padec TD (in obratno).
- Tudi koef. dohodkovne elastičnosti je NIZEK.

Turisti z NIZKIMI dohodki:

- koeficient CENOVNE elastičnosti visok, ker povečanje cen ob nizkem dohodku povzroči močan padec TD (in obratno).
- Tudi koef. dohodkovne elastičnosti je VISOK.